

LÄNTISTÄ LÄHIDEMOKRATIAA -HANKE

– Alueiden välinen hanke ajalle 20.11.2012-31.12.2014

LOPPURAPORTTI

1. TOTEUTTAJAN TIEDOT

Lohjan Kylät ry (perustettu 2008) on Lohjan alueella toimiva kylätoiminnan kattojärjestö.

Hakija vastaa yhdessä hankevetäjän kanssa tavoitteiden toteutumisesta, varojen käytöstä, seurannasta ja raportoinnista. Yhteyshenkilönä toimii Läntistä lähidemokratiaa hankkeen projektipäällikkö Pirjo Sjögren ja hankkeen johtajana Lohjan kylät ry:n puheenjohtaja Sirkka-Liisa Sourama.

Lohjan Kylät ry (Y-tunnus 22803701)

Yhteyshenkilö: Pirjo Sjögren, projektipäällikkö

Reinolantie 68, 08800 Lohja

Puhelin: 050-5987648

Email: pirjo.sjogren@lohjansaaristo.fi

2. HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS JA HANKKEEN TOTEUTTAMISAIKA

Läntistä lähidemokratiaa - *Lohjan ja Raaseporin alueiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittämishanke*

Hankenumero 19332

Toteuttamisaika: 20.11.2012 – 31.12.2014

3. YHTEENVETO HANKKEESTA

Lohjalla ja Raaseporissa kuntaliitokset ovat nostaneet esiin lähidemokratian kehittämisen tarpeen. Hankkeen tarkoituksena on tiivistää yhteistyötä Lohjan ja Raaseporin kylätoimijoiden välillä sekä hakea myös muualta Suomesta hyviä kokemuksia ja toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä

kylätoiminnan ja lähidemokratian kehittämiseksi. Projektipäällikkö ja hankekoordinaattorit järjestävät kahden vuoden hankkeen aikana retkiä, tapahtumia ja kokoontumisia kylien verkottamiseksi, tiedottavat, aktivoivat kyliä yhdistystoimintaan, kyläsuunnitelmien tekoon, yhteisöllisyyteen ja kehittämistoimiin sekä rakentavat molemmissa kunnissa kylien ja kaupungin johdon välille aitoa vuorovaikutusta toimivan lähidemokratian juurruttamiseksi. Lohjalla edistetään myös Lohjan kylät ja kaupunginosat – kirjahanketta.

4. RAPORTTI

4.1. HANKKEEN TAVOITTEET

4.1.a YLEISET TAVOITTEET

Hanke toteutetaan Lohjan ja Raaseporin kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi, asumisviihtyvyyden sekä asukkaiden fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin parantamiseksi ja yhteisöllisen toiminnan aktivoimiseksi.

Hankkeen tavoitteena on edistää kohdealueen asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kunnallisessa päätöksenteossa niin, että kuntaliitoksen jälkeen muodostuneissa kunnissa eri alueiden asukkaiden ja muiden sidosryhmien ääni saadaan pitkälläkin tähtämellä mahdollisimman hyvin kuuluville.

Hankkeen toimenpiteiden turvin varmistetaan, että asukkaat pääsevät itse vaikuttamaan alueidensa kehittämiseen ja toteuttamaan asioita omaehtoisesti myös käytännössä. Tavoitteena on, että asukkaat pääsisivät mukaan jo asioiden valmisteluvaiheeseen omien alueittensa paikallisina asiantuntijoina.

4.1.b HANKKEEN YKSILÖIDYT TAVOITTEET

Konkreettisia tavoitteita

- A. Aktivoidaan olemassa olevien kyläyhdistysten (tai jonkin muun kylässä toimivan yhdistyksen) toimintaa ja tarvittaessa neuvotaan uusien yhdistysten perustamisessa, jotta jokaisessa kylässä on asukkaita edustava taho.
- B. Kannustetaan päivittämään ja tekemään kyläsuunnitelmia niin, että kehittämistyö kylissä muodostuu pitkäjänteiseksi toiminnaksi, tehdään kyläsuunnitelmista työkaluja kaupunkien strategisia linjauksia varten.
- C. Tiivistetään ja kehitetään kylien välistä yhteistyötä ja luodaan yhteyksiä kylien välille yli kuntarajojen niin, että Raaseporin ja Lohjan kylät oppivat toisiltaan ja myös muualta Suomesta hyviä kylätoiminnan ja lähidemokratian malleja.
- D. Pyritään vahvistamaan paikallista identiteettiä kokoamalla kylistä ja kaupunginosista esittelymateriaalia ja tekemällä alueen eri osia tutuksi toisilleen.

- E. Selvitetään, mitä tiloja yhdistyksillä on käytössä ja millaisilla sopimuksilla ja hinnoilla. Selvitetään mahdollisuudet kehittää toimintaa tiloissa ja tehostaa tilojen yhteiskäyttöä.

Lisäksi Lohjan alueella

- A. Hankkeen toimenpiteillä on tarkoitus monipuolistaa ja tuoda esille kylien tarjoamia palveluja, joita voivat olla erilaiset harrastusmahdollisuudet kuten liikunta- ja kulttuuriharrastukset.
- B. Kylien nuorille ja ikäihmisille etsitään uusia toimintamahdollisuuksia ja väyliä toteuttaa heidän toivomiaan aktiviteetteja omissa kylissään.
- C. Hanke tukee keväällä 2013 toimintansa aloittaneiden aluetoimikuntien työtä ja järjestäytymistä tarvittavin tavoin.
- D. Hanke edistää Lohjan kylät ja kaupunginosat – kirjahankkeen valmistumista.

Lisäksi Raaseporin alueella

- A. Perustetaan kylien yhteinen yhdistys.
- B. Laaditaan kylien ja kaupungin yhteistyönä alueelle sopiva lähidemokratian malli, joka juurrutetaan käytäntöön.
- C. Turvataan hankkeen aikana muotoutuvalle kyläkoordinaattoritoiminnalle jatko uuden hankkeen avulla.

Hankkeen tuloksena lohjalaiset ja raaseporilaiset kylät toimivat yhdessä kehittämällä maaseutua ja sen viihtyvyyttä. Hankkeen muita tuloksia voivat olla syntyvät esittelymateriaalit ja tapahtumat.

Konkreettiset tavoitellut tulokset:

Kyläsuunnitelmat 12 kylälle Lohjalla ja 4 kylälle Raaseporissa

Ainakin yhden kylä- tai asukasyhdistyksen perustaminen

Lohjalla lähidemokratiamallin käynnistyminen ja mallin edelleen kehittäminen

Raaseporissa kylien kattojärjestön perustaminen

Raaseporissa lähidemokratiavaihtoehtojen selvittäminen ja jonkin mallin mukaisen toiminnan käynnistäminen

Raaseporissa 15 kyläiltaa ja Lohjalla 30, tavoitteena aktivointi ja erinäisten uusien toimintojen aikaan saaminen

Tutustumisretkiä hankkeen toiminta-alueella ja vierailuja kuntaliitoskuntiin, joiden alueilla on tai on ollut käytössä jonkinlainen lähidemokratiamalli

Lohjalla kyläkuvausten kokoaminen ja niiden taittaminen kirjan muotoon

4.2. HANKKEEN TOTEUTUS

TOIMENPITEITÄ JA TULOKSIA AJALLA 20.11.2012.-31.12.2014

A. Lähidemokratia ja kansalaisvaikuttaminen

Aluetoimikuntien toiminnan ja kylien osallisuuden tukeminen. Hanke avusti Lohjan lähidemokratiamallin täytäntöönpanossa sekä aluetoimikuntien perustamisessa. Hanke oli läsnä kaikkien kahdeksan aluetoimikunnan perustamiskokouksissa ja toimi niissä auttavana asiantuntijatahona. Hanke toimi koko hankeajan aluetoimikuntien ja niissä mukana olevien tukena. Hanke käynnisti aluetoimikuntien nk. PJ-palaverit, jotka ovat muodostuneet hyvin merkittäväksi osaksi aluetoimikuntien keskinäistä yhteistyötoimintaa että myös edistäneet yhteistyötä kaupungin viranhaltijoiden kanssa. PJ-palavereihin osallistuvat aluetoimikuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä kaupungin lähidemokratiayhdyshenkilö ja tarvittaessa käsiteltävistä asioista riippuen tarvittavat kaupungin viranhaltija-asiantuntijat. Hanke käynnisti myös Lohjan lähidemokratian kehittämistyöryhmän toiminnan. Hanke toimi lisäksi sekä Lohjalla että Raaseporissa välittäjänä monenlaisessa kylien ja kaupungin välisessä keskustelussa.

B. Kylien kehittäminen kyläsuunnittelulla

Hankkeen tuella valmistui Lohjalle 14 ja Raaseporiin yksi kyläsuunnitelma. Tämä on hyvin merkittävää ja uutta erityisesti Lohjalla, jossa tätä ennen on tehty vain kaksi kyläsuunnitelmaa. Heti hankkeen alussa pidettiin palaveri Lohjan kaupungin kanssa. Paikalle oli kutsuttu kaikkien toimialojen johtajat. Tavoitteena oli lähteä heti hankkeen alusta lähtien tekemään kyläsuunnitelmia yhteistyössä kaupungin kanssa, jotta niitä on myöhemmin helpompi ryhtyä myös toteuttamaan yhteistyössä. Kaikki toimialat osallistuivat palaveriin.

Kyläsuunnittelun osalta hankkeen alku meni asukkaiden ja kylä- ja asukasyhdistysten innostamisessa kyläsuunnitteluun. Asukkaiden motivaatiota lisäsi huomattavasti se, että pystyttiin kertomaan kyläsuunnittelua tehtävän yhdessä kaupungin kanssa. Kyläsuunnitelmat ”myytiin” kaupungin päättäjille ja viranhaltijoille etukäteen. Kyläsuunnitelmien työstämiseen toivottiin saatavan mukaan mahdollisimman suuri määrä jokaisen kyläsuunnittelualueen asukkaista. Tämän toteuttamiseksi hanke työsti peruskyläkyselymallin, jonka pohjalta jokaiselle kyläsuunnittelualueelle muotoiltiin kyläsuunnitteluilloissa esiin tulleiden toiveiden mukaan yksilöllinen kyläkysely. Työkaluna käytettiin Webropol-kyselytyökalua. Yhteensä vastauksia saatiin yli 1200, osa netin kautta, osa paperisina versioina vaihdellen alueittain. Jokaisessa kyläsuunnitelmassa on kerrottu kunkin alueen kyselyyn vastanneiden määrä.

Kyläsuunnittelua ohjeistettiin samalla tavoin kaikilla alueilla, mutta siitä huolimatta valmiit kyläsuunnitelmat ovat hyvin erilaisia. Sivumäärät vaihtelevat 8:sta 56:een. Tavoitteita ja erityisesti niiden toteutumiseksi tarvittavia toimenpiteitä ohjeistettiin vahvasti lajittelemaan sellaisiksi, jotka asukkaan ja yhdistykset voivat tehdä itse, sellaisiin, joiden toteuttamiseen tarvitaan avuksi kaupunki ja sellaisiin, joiden toteuttaminen riippuu ulkopuolisista tahoista, kuten esim. ELY-keskus, Uudenmaan Liitto tai valtion toimijat.

Kärkölän kyläsuunnitelma valmistui jo heti keväällä 2014, mistä syystä hanke hankki sitä jaettavaksi mallina muille kylille ja niiden yhdistyksille ja asukkaille. Kärkölän kyläyhteisö julkaisi sen oman lehtensä osana keväällä 2014. Kaikki muut alueet pääsivät todelliseen vauhtiin omissa kyläsuunnitteluissaan vasta vuoden 2014 aikana, mistä syystä kaikki hankkeen työntekijät päätyivät tekemään alustavista suunnitelmista poiketen täyttä työaika ja osin talkoita vuoden 2014 viimeiset kuukaudet.

Kyläsuunnitelmat julkaistiin Lohjalla 15.12.2014 pidetyssä tilaisuudessa. Tilaisuus oli hyvin onnistunut. Asukkaat, kyläsuunnittelijat sekä kaupungin päättäjät ja viranhaltijat olivat aidosti yllättyneitä siitä, miten paljon tekemisenergiaa on olemassa, kunhan se saadaan kanavoiduksi käyttöön. Kyläsuunnitelmien painetut versiot toimitetaan edelleen maksatushakemuksen liitteinä. Niitä on jaettu kaupungin kaikille johtaville viranhaltijoille, kaupunginhallituksen, valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajistoille, aluetoimikunnille, palvelupisteisiin, kirjastoihin ja niille erityisesti ympäristötoimialueen viranhaltijoille, jotka jo pitkään ovat odottaneet saavansa kyläsuunnitelmat käyttöönsä. Osa painetuista kyläsuunnitelmista annettiin jaettavaksi kyläsuunnittelualueille. Useat alueet ovat joko painattaneet tai painattavat lähiaikoina omalla kustannuksellaan kyläsuunnitelmia niin paljon, että he voivat jakaa ne kaikkiin alueittensa talouksiin. Kyläsuunnitelmat löytyvät Lohjan kaupungin sivujen kautta kohdasta asukas ja sieltä lähidemokratia ja sieltä lohjanaluetoimikunnat.fi. Niiden pitäisi löytyä suoraan kaupungin sivuilta, mutta eivät löydy sieltä vielä, toivottavasti lähiaikoina.

C. Yhdistystoiminnan tukeminen.

Lohjalle syntyi yksi uusi asukasyhdistys, Aseman asukasyhdistys ry ja Routio -seura ry:n toiminta aktivoitui uudelleen parin kymmenen vuoden tauon jälkeen.

Eryteisesti yhdistysten yhteisissä tapaamisissa, tutustumisretkillä, hankkeen kehittämistyöryhmän palaverissa ja kyläsuunnittelukokouksissa tuli jatkuvasti esille pula aktiivisista tekijöistä ja tarve päästä vertailemaan kokemuksia muiden kanssa. Tämän takia järjestimme lokakuun lopulla 2014 nk. kylä- ja asukasyhdistysten vertaistukitapahtuman Karjalohjalla. Kutsun tilaisuuteen saivat kaikki tiedossamme olevat kylä- ja asukasyhdistykset Raaseporin ja Lohjan alueella. Mukaan toivottiin erityisesti entisiä, nykyisiä ja potentiaalisia tulevia yhdistysten puheenjohtajia. Paikalle tuli noin 20 osallistujaa ja tilaisuus koettiin hyvin tarpeelliseksi.

D. Kyläkuvausten kerääminen.

Lohjan pinta-alaltaan kuntaliitosten myötä suuresti kasvaneessa kaupungissa havaittiin tarve kerätä kuvaukset kaikista Lohjan kylistä ja kaupunginosista ja helpottaa siten asukkaiden tutustumista koko uuteen kotikaupunkiinsa. Suuri osa kuvauksista on kokonaan talkoilla koostettuja. Hanke etsi kirjoittajia ja valokuvia sekä stilisoi tekstejä. Niiltä alueilta, joilta ei mitenkään löydetty ketään kirjoittajaa, koostettiin hankkeen toimesta teksti haastattelujen pohjalta. Hankkeen rooli tässä kyläkuvausasiassa oli kirjoittajien ja valokuvien etsintä, tekstien stilisointi, oikoluku ja tarkistuttaminen asiantuntijoilla sekä kuvausten taittaminen. Kyläkuvausaineistoa löytyy Lohjan Kylät ry:n sivuilta.

E. Muita toimenpiteitä

Hanke järjesti itse yhdeksän ylikunnallista tai kunnallista tilaisuutta/seminaaria. Suurimpia näistä olivat hankkeen aloitustilaisuus Karjalohjalla 20.4.2013, "Yhteistyötä paremman Raaseporin puolesta"-tilaisuus Tammisaaressa 3.2.2014, Suuri lähidemokratia-tilaisuus Lohjalla 3.9.2014 ja kyläsuunnitelmien julkistustilaisuus Lohjalla 15.12.2014. Heti hankkeen alussa 7.2.2013 järjestettiin kyläpäällikkötilaisuus Nummella yhdessä Lohjan kaupungin kanssa. Tähän syntyi suuri

tarve, kun havaittiin, että alueilla oli aivan riittämättömästi tietoa aluetoimikunnista ja niille suunnitellusta roolista vielä juuri ennen ensimmäisiä aluetoimikuntien perustamiskokouksia. Toinen kyläpäällikkötilaisuus järjestettiin 29.8.2013 liittyen Lohjan maankäytön kehityskuvan ja rakennemallin suunnitteluun. Tämä koko maankäytön ja rakennemallin suunnittelu vuoteen 2037- prosessi on saanut laajalti kiitosta kaikilta aluetoimikunnilla ja asukkailta. Siitä on syntynyt malliesimerkki tavasta, jolla asukkaat voidaan aidosti ottaa mukaan kaupungin tulevaisuuden suunnitteluun, jos vain todella halutaan. Kaupungin kaavoituspuolen viranhaltijat kävivät esittelemässä alustavat rakennemalliehdotukset kaikille aluetoimikunnille avoimissa kokouksissa. Rakennemallia kehitettiin edelleen sekä tilaisuuksissa suoraan saatujen, että myöhemmin toimitettujen kommenttien perustella. Kehitetty malli esiteltiin kaikille avoimessa kyläpäällikkötilaisuudessa, jossa oli vielä mahdollista esittää parannusehdotuksia. Kaikkein merkittävintä oli se, että aluetoimikuntien ja asukkaiden toiveita todella saatiin mukaan nyt jo kaupunginvaltuuston hyväksymään kehityskuvaan.

Kyläsuunnitteluinfotilaisuuksia ja ideointi-iltoja pidettiin 52 ja kaikkien kyläsuunnittelualueiden yhteisiä kyläsuunnitteluiltoja kaksi.

Hanke osallistui keväällä 2013 Raaseporissa pidetyille Eteläkärjen messuille ja järjesti pienimuotoisen kyläfestivaalitapahtuman Eteläkärjen messuilla keväällä. Mukaan saatiin kymmenkunta Raaseporin kylää, muutamat sellaisia, jotka eivät aikaisemmin olleet osallistuneet lainkaan mihinkään yhteisiin toimintoihin.

Hankkeessa järjestettiin yhteensä 15 yhteistyöpalaveria yhteistyön kehittämiseksi kuntien viranhaltijoiden ja päättäjien välille.

Toimittiin avustajina ja kertomassa hankkeesta 19 aluetoimikuntien perustamis- ja järjestäytymiskokouksessa eri puolilla Lohjaa. PJ-tapaamisia järjestettiin yhteensä 12. Hanke järjesti kaksi tutustumisvierailua sekä lisäksi neljä palaveria lähidemokratia- ja kyläsuunnitteluosaajien kanssa. Kyläkuvauksiin, viestintään, ja tilaisuuksien suunnitteluun liittyen järjestettiin 24 palaveria/kokousta eri tahojen kanssa. Hanketyöntekijöiden oman osaamisen päivittämiseksi on osallistuttu 19 seminaariin tai vastaavaan tilaisuuteen.

4.2.1. AIKATAULU

Hanketta ryhdyttiin käytännössä toteuttamaan vuoden 2013 alussa ja se päättyi 31.12.2014. Pirjo Sjögren aloitti projektipäällikkönä 6.2.2013 ja hankekoordinaattorit Jenna Oksanen ja Kati Sointukangas 12.2.2013. Päätös hanketuesta tehtiin Uudenmaan ELY-keskuksessa 28.12.2012. Hankkeelle haettiin muutosta ensimmäisen kerran 12.6.2013, päätös tästä tehtiin 4.7.2013. Seuraava muutoshakemus tehtiin 23.1.2014; päätös tästä tehtiin 9.4.2014. Seuraava muutoshakemus tehtiin 27.5.2014. Siitä päätös tehtiin 25.6.2014. Viimeisin muutoshakemus tehtiin 21.11.2014 ja päätös siitä tehtiin 12.12.2014. Muutoshakemuksissa täydennettiin ohjausryhmän kokoonpanoa ja tarkistettiin sekä ostopalveluiden että palkkojen osuutta hankkeen kustannuksissa.

4.2.2. RESURSSIT

Hankeessa on toiminut kolme osa-aikaista työntekijää. Projektipäällikkö Pirjo Sjögren on työskennellyt 35 % työajalla, Lohjan hankekoordinaattori Jenna Härmä (aikaisemmin Oksanen) 50 % työajalla ja Raaseporin hankekoordinaattori Kati Sointukangas 40 % työajalla. Projektipäällikkö on toiminut hankevastaavana ja vastannut pääosin hankkeen hallinnosta sekä yhteistyön kehittämisestä lähidemokratiahengessä Lohjalla. Lohjan hankekoordinaattori toimi pääasiassa Lohjan alueella, mutta Raaseporin alueella toiminut hankekoordinaattori toimi paljon myös Lohjalla mm. sekä aluetoimikuntien kanssa että avustamassa kyläsuunnittelijoita ja taittamalla Lohjan alueen kyläsuunnitelmia. Hankkeen loppuvaiheessa hankkeen kolmen viimeisen kuukauden ajan kaikki hanketyöntekijät tekivät lähes 100 %-sta työaika.

4.2.3. TOTEUTUKSEN ORGANISAATIO

Hankkeen työntekijät työskentelivät tilaisuuksia ja palavereita lukuun ottamatta kotoa käsin. Hankkeen aikana kaikki kolme työntekijää liikkuvat paljon etenkin kylissä, mutta myös tilaisuuksissa ja seminaareissa. Läsnäolo kylissä oli tärkeää hankkeen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Hankkeen johtajana toimi Lohjan Kylät ry:n puheenjohtaja Sirikka-Liisa Sourama. Kirjanpito- ja palvelut ostettiin Tilitoimisto Leena Dufva Ky:ltä.

4.2.4. KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Hankkeen kustannukset ajalla 1.1.2013-31.12.2014 olivat noin 145 903,67 euroa. Maksatuksia haettiin kerran molempina hankkeen toteuttamisvuosina, kolmas eli loppumaksatus haetaan huhtikuun 2015 alkupuolella.

4.2.5. RAPORTOINTI JA SEURANTA

Hankkeen etenemisestä on tiedotettu Lohjan Kylät ry:n sekä Länsi-Uudenmaan kylien hallituksia säännöllisesti. Hankkeen työryhmä kokoontui hankeaikana 2 kertaa ja ohjausryhmä 2 kertaa. Hankkeen työryhmän oli alun perin tarkoitus kokoontua useammin, mutta työryhmä toivoi aikataulusyistä, että nämä kehittämiskeskustelut voitaisiin yhdistää muiden tapaamisten yhteyteen. Näin päätettiin toimia.

Hankeesta on tiedotettu yhdistyksen nettisivuilla, facebookissa ja tiedotusvälineissä sekä yhteistyökumppanien kautta. Lehdissä ilmestyi raportointijaksolla noin 60 kpl hankkeen toimintaan liittyvää juttua. Radiokanavat Vega ja Ylen Läntinen tekivät yhteensä kymmenkunta haastattelua.

4.2.6. TOTEUTUS JA ONGELMAT

Hanke toteutui suurimmaksi osaksi suunnitelmien mukaan. Toki tavoitteet oli asetettu korkealle. Kaksi vuotta on kovin lyhyt aika kun tavoitteena on saada lähidemokratiamalli luoduksi (Raasepori) tai todella toimimaan (Lohja).

Lohjalla lähidemokratiamallin mukainen toiminta on kaikilta osiltaan saatu käyntiin. Hanke on omalta osaltaan ollut edistämässä toiminnan vakiinnuttamisessa mm. osallistamalla aluetoimikuntien perustamis- ja järjestäytymiskokouksiin ja toimimalla aktiivisena verkostoijana eri osapuolten välillä.

Ensin Lohjalla perustettiin aluetoimikunnat ja alueiden johtokunta, jotka ovat kokoontuneet säännöllisesti. Aluetoimikuntien yhteistyön kehittämistä varten perustettiin hankkeen toimesta Puheenjohtajapalaverit. Ne valmistelevat aina tulossa olevia alueidenjohtokunnan kokouksia ja tekevät osittain myös yhdessä aloitteita. Valtuuston kiertokokoukset saatiin käyntiin vuonna 2014. Ensimmäinen aluefoorumi pidettiin 10.9.2014, nyt on jo pidetty seuraavakin. Ensimmäiset vaikuttajaraadit käynnistyivät Pusulan aluetoimikunnassa, nyt on käynnistynyt jo kaksi kaikkien aluetoimikuntien yhteistä vaikuttajaraatia, toinen kouluasioihin ja toinen sosiaali- ja terveysasioihin liittyen. Hanke on saanut hyvin näkyvyyttä tiedotusvälineissä, mistä syystä suurin osa lohjalaisista tietää jo aika paljon lähidemokratiasta. Viestinnässä ovat silloin tällöin sekoittuneet Lohjan kaupungin lähidemokratiamalli ja siihen organisaatioon kuuluvat toiminnot ja toisaalta Läntistä lähidemokratiaa-hankkeen tekemät mallin aktiiviseen käyttöön pyrkivät erinäiset tukitoiminnot. Haaste on kehittää toimintatapoja edelleen. Tietoa nykymallista löytyy www.lohja.fi-sivuilta mm kohdasta päätöksenteko ja siellä pöytäkirjat ja esityslistat sekä polkua Asukas/lähidemokratia.

Oli hienoa, että kyläsuunnitelmat saatiin 14 alueelle. Koko kyläsuunnittelukäsite oli Lohjalla aivan vieras. Siitä syystä hanketyöntekijät joutuivat käyttämään aikaa kyläsuunnittelun edistämiseen huomattavasti alun perin arvioitua enemmän. Tämä aiheutti sen, että yhdistysten käytössä olevien tilojen kartoittamista ei ehditty tekemään. Todella hyvää oli se, että yhteistyötä eri puolilla Lohjaa sijaitsevien kylä- ja asukas-yhdistysten kesken saatiin edistettyä merkittävästi.

Raaseporiin ei saatu perustettua kylien kattojärjestöä. Kattojärjestöä pidetään kyllä hyödyllisenä, mutta ei vain löytynyt henkilöitä, joilla olisi ollut mahdollisuus lähteä tätä asiaa viemään eteenpäin. Hankekoordinaattori kävi useita keskusteluja kaupungin viranhaltijoiden ja päättäjien sekä kyläyhdistysten edustajien ja muiden asukkaiden kanssa jonkinlaisen lähidemokratiatoimintatavan käynnistämisestä Raaseporissa. Syksyn 2014 Kuntaliiton järjestämällä valtakunnallisilla demokratiapäivillä palkituksi tullut Leppävirran kyläneuvostomalli innosti raaseporilaisia. Siitä ovat kiinnostuneet sekä kaupungin että kylien edustajat. Raaseporissa saatiin aktivoitua kyliä ja päästiin hyvään vauhtiin asukkaiden, yhdistysten ja kaupungin läheisemmän yhteistyön kehittämisessä. Kaksikielisyys osoittautui etukäteen arvioitua suuremmaksi ongelmaksi. Vaikka kaikki esitteet, tilaisuuksien kutsut ja monet muut materiaalit tehtiin sekä suomeksi että ruotsiksi, esiintyi tyytymättömyyttä, jos niitä ei julkaistu juuri samaan aikaan. Käytännössä tilaisuuksiin usein osallistui enemmän suomenkielisiä, jolloin kokouskielenä käytettiin suomea, mutta kysymyksiä ja kommentteja sai aina esittää myös ruotsiksi ja tarvittaessa hankkeen työntekijät ja usein myös tapaamisiin osallistuvat kaksikieliset käänsivät puheenvuoroja suomeksi tai ruotsiksi.

Kylä- ja muut yhdistystoimijat Raaseporissa ja Lohjalla tutustuivat toisiinsa ja uusia verkostoja saatiin luotua.

4.3. YHTEISTYÖKUMPPANIT

Hankkeen viralliset yhteistyötahot ovat alueen Leader-toimintaryhmät Ykkösakseli ry ja Pomoväst rf sekä Lohjan kaupunki, Raaseporin kaupunki ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry.

Lohjan kaupungin kanssa yhteistyötä on tehty koko hankkeen elinkaaren ajan. Yhteistyö on ollut yhtäältä aluetoimikuntien perustamiseen ja toiminnan tukemiseen liittyvää ja toisaalta yhteistyö on ollut olennaisessa roolissa kyläsuunnittelussa. Kyläsuunnitelman runkoa ja kyläkyselyä työstettäessä on käyty keskustelua toimialakohtaisesti kaupungin viranhaltijoiden kanssa. Yhteistyö on merkinnyt myös kylille mahdollisuutta saada kaupungilta tilastoitua tietoa omasta alueestaan.

Raaseporissa yhteistyö kaupungin kanssa on tapahtunut lukuisissa keskusteluissa, joiden tavoitteena on ollut kaupungin, yhdistysten ja asukkaiden yhteistyön kehittäminen.

Leader -ryhmien kanssa on keskusteltu hankkeen tilanteesta aina tarvittaessa ja kun eri tilaisuuksissa on osuttu saman pöydän ääreen. Hyviä vinkkejä on saatu käytännön työhön. Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n kanssa on yhteistyö ollut tiedonvaihtoa.

Muita yhteistyökumppaneita ovat olleet muut lähidemokratian ja kyläsuunnittelun kanssa painivat hankkeet kuten Kylien Salo- ja EMO ry:n hanke, jossa tehtiin suuri joukko kyläsuunnitelmia. Lisäksi runsaasti yhteistyötä on tehty Lohjan Kylät ry:n 19 jäsenyhdistyksen ja lukemattomien muiden Raaseporissa ja Lohjalla sijaitsevien kylä- ja asukasyhdistysten, Lohjan aluetoimikuntien ja useiden asiantuntijatahojen, kuten Kuntaliitto kanssa.

4.4 HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Hankkeen tuloksia ja vaikutuksia on esitelty laajasti jo raportin toteutus-kohdassa, joten en toista niitä enää tässä.

5. ESITYKSIÄ JATKOTOIMENPITEIKSI

Lohjan lähidemokratiamalli ei ole aluetoimikuntien rohkaisevasta alkutaipaleesta huolimatta vielä valmis. Paljon opitaan tekemällä ja kokeilemalla ja kaikki osapuolet ovat yhtä mieltä mallin jatkokehittelyn tärkeydestä. Kyläsuunnitelmat saatiin valmiiksi, mutta niiden tavoitteiden toteuttamiseen kyläsuunnittelualueet tarvitsisivat tukea.

Karjalohjalla pidettyä yhdistysten vertaistukitapahtumaa pidettiin niin onnistuneena, että sille on toivottu jatkoa. Todennäköisesti syksyllä tullaan järjestämään uudella ohjelmalla vastaava tapahtuma.

Yhdistykset tarvitsevat apua viestintänsä kehittämisessä. Erityisesti tarvittaisiin apua oikeanlaisten työkalujen käyttöön saamiseen ja yhdistysten jäsenten saamiseen mukaan sähköisten viestintäkanavien käyttöön.

Tarve yhdistysten käytössä olevien kylä- ja muiden talojen ja niiden käyttöön mahdollisesti tulevien lakkautettujen koulujen kartoitukseen on kasvanut. Näitä taloja pitäisi kehittää monitoimitaloiksi samaan suuntaan kuin kouluja. Erityisen tärkeitä olisi edistää kaikkien niiden ihmisten, jotka eivät juuri liiku, liikuntamahdollisuuksia. Tähän on innostusta kunnilla ja asukkailla, mutta ilman yhdistysten vetoapua se ei onnistu.

Raaseporissa on tarvetta lähidemokratian jatkokehittämiselle, kylä- ja muiden talojen kartoittamiselle, kyläyhdistysten aktivoiminnille ja niiden vertaistukitoiminnalle.

Lohjalla 29.3.2015

Pirjo Sjögren
Lohjan Kylät ry
Taloudenhoitaja

Heikki Hanhimäki
Lohjan Kylät ry
Puheenjohtaja